Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2015–2016

Aanhangsel van de Handelingen

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1295

Vragen van het lid **Klein** (Klein) aan de Staatssecretaris van Financien naar aanleiding van *reactie aan de Eerste Kamer, vergaderjaar 2015–2016, 34 036, F* (ingezonden 12 november 2015).

Antwoord van Staatssecretaris **Wiebes** (Financiën) (ontvangen 26 januari 2016). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2015–2016, nr. 855.

Vraag 1
Kunt u zich herinneren dat u aan de Eerste Kamer schreef dat een relevante afwijking van een beoordeelde overeenkomst bijvoorbeeld kan zijn dat er in de overeenkomst staat dat de opdrachtnemer zich vrij mag laten vervangen, maar dat de opdrachtgever dit in de praktijk niet accepteert door de werkzaamheden van de vervangers te weigeren en van de opdrachtnemer te eisen dat hij al het werk persoonlijk verricht, en dat dit een dermate belangrijke afwijking is van de overeenkomst dat hierdoor een dienstbetrekking kan ontstaan?

Antwoord 1
Ja.

Vraag 2
Hoeveel zzp-ers zijn er werkzaam binnen het Ministerie van Financiën, de Belastingdienst en het UWV, al dan niet door tussenkomst van een broker, uitzendorganisatie of payrollbedrijf?

Antwoord 2
Het aantal zzp'ers dat rechtstreeks door de Belastingdienst en het Ministerie van Financiën in 2015 is ingehuurd bedraagt respectievelijk 111 en 21 (stand per november 2015). De Belastingdienst en het Ministerie van Financiën beschikken niet over gegevens omtrent aantallen zzp'ers die via derden worden ingehuurd. Deze inhuuraanvragen lopen via gecontracteerde dienstverleners. Deze partijen verstrekken een inhuurkracht, waarbij de gevraagde deskundigheid voorop staat. Opdrachtgevers kunnen in het algemeen niet nagaan of de inhuurkracht in loondienst is bij de gecontracteerde leverancier of dat de inhuurkracht een zzp'er is. Het Ministerie van Financiën en de Belastingdienst voelen zich gehouden om bij de aanbesteding met betrouwbare partijen in zee te gaan. Het Ministerie van Financiën contracteert voor de inhuur van arbeidskrachten op basis van de Algemene Rijksvoorwaarden voor het verstrekken van opdrachten tot het verrichten van

ah-tk-20152016-1295
ISSN 0921 - 7398
's-Gravenhage 2016

diensten 2014 (hierna: ARVODI-2014)[1]. De Belastingdienst heeft om in de behoefte aan inhuur te voorzien raamovereenkomsten gesloten met dienstverleners.
Het UWV is een zelfstandig bestuursorgaan dat valt onder de verantwoordelijkheid van de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. De informatie voor de beantwoording van de vragen over het UWV is afkomstig van dit ministerie. Het aantal zzp'ers dat voor het UWV werkzaamheden verricht, bedraagt per 1 november 2015: 119. Zij worden rechtstreeks ingehuurd.

Vraag 3 en 4
Gaat u ermee akkoord dat deze mensen zichzelf kunnen vervangen vanaf 1 april 2016?
Hoe gaat u toezien op kwaliteit en gaat u deze mogelijk door de zzp-er gestuurde vervangers ook screenen?

Antwoord 3 en 4
Opdrachtnemers die worden ingehuurd door het Ministerie van Financiën mogen zich slechts bij uitzondering laten vervangen. De mogelijkheid voor een opdrachtnemer om zich bij uitzondering te laten vervangen is geregeld in artikel 6, «Vervanging personen die belast zijn met de uitvoering van de Diensten» van de raamovereenkomst ARVODI-2014. Zo kan op grond van dit artikel een opdrachtnemer die belast is met de uitvoering van de diensten zich alleen na voorafgaande toestemming van de opdrachtgever tijdelijk of definitief laten vervangen. De opdrachtgever weigert zijn toestemming niet op onredelijke gronden en kan aan deze toestemming voorwaarden verbinden.
Voor de door de Belastingdienst rechtstreeks ingehuurde opdrachtnemers, de hiervoor genoemde 111, wordt thans geen vaste bepaling voor vervanging gehanteerd. Voor de Belastingdienst geldt dat de voorwaarden over mogelijke vervanging van de door derden ingehuurde krachten zijn vastgelegd in de onder 2 genoemde raamovereenkomst. Het betreft hierbij de vervanging die onvermijdelijk is.
Bij vervanging moeten uiteraard personen beschikbaar worden gesteld die qua deskundigheid, opleiding en ervaring ten minste gelijkwaardig zijn aan de te vervangen personen, dan wel voldoen aan hetgeen partijen ten aanzien van deze personen zijn overeengekomen.
Het UWV sluit een overeenkomst met zelfstandigen waarin is opgenomen dat de zelfstandige zich kan laten vervangen, mits het UWV daarmee instemt.
Zowel de in de overeenkomst ARVODI-2014 gehanteerde omschrijving als die van het UWV over vervanging zijn in fiscale zin onvoldoende om te kunnen spreken van vrije vervanging. De verplichting om de arbeid «persoonlijk» te verrichten is net als het betalen van loon aan de werknemer en het bestaan van werkgeversgezag een wezenlijk kenmerk van een arbeidsovereenkomst (art.7:610 Burgerlijk Wetboek). Aangezien dit cumulatieve voorwaarden zijn, leidt het enkele feit dat een zzp'er zich niet vrij mag laten vervangen niet direct tot de conclusie dat sprake is van een dienstbetrekking. Ook als (echte) vrije vervanging niet is toegestaan zoals in de situatie van de Belastingdienst, het Ministerie van Financiën en het UWV, maar er bijvoorbeeld geen sprake is van werkgeversgezag, is de arbeidsverhouding geen dienstbetrekking en is er wel sprake van een zzp'er.

Vraag 5
Welke marge mag een zzp-er hanteren op de inzet van een vervanger, of laat u dat over aan de markt?

Antwoord 5
De opdrachtnemer mag zich slechts bij uitzondering laten vervangen. Voor zover vervanging voorkomt, staat hetgeen is opgenomen in artikel 6.2, «Vervanging personen die belast zijn met de uitvoering van de Diensten» van de raamovereenkomst ARVODI-2014, namelijk dat de voor de oorspronkelijke personen geldende tarieven bij vervanging niet kunnen worden verhoogd.

---

[1] Met de ARVODI-2014 is de ARVODI aangepast aan de Aanbestedingswet 2012 en de daarop gebaseerde voorschriften van de Gids Proportionaliteit. De ARVODI-2014 geldt met ingang van 5 april 2014.

Voor het UWV gelden er geen regels voor de marge die een zzp'er mag hanteren.

Vraag 6
Sluit de mogelijkheid dat een zzp-er zich kan laten vervangen aan bij de huidige regels inzake Europees aanbesteden?

Antwoord 6
De (raam)overeenkomsten voor inhuur binnen de Belastingdienst en het Ministerie van Financiën zijn verkregen als resultaat van een aanbestedingsproces.
Op grond van de Aanbestedingswet 2012 zijn overheden verplicht hun inkoopbehoefte via de in de Aanbestedingswet omschreven procedures in de markt te zetten. Deze Aanbestedingswet 2012 vormt de implementatie van de Europese aanbestedingsrichtlijnen. Voor iedere (rijks)overheid die moet aanbesteden gelden regels en voorwaarden die moeten waarborgen dat algemene Europese beginselen van objectiviteit, transparantie en non-discriminatie worden geëerbiedigd. Bij de inhuur van personeel is gebruik gemaakt van de Europese aanbestedingsprocedure. De vervanging van een inhuurkracht vindt net als de eerste inhuur plaats binnen de voorwaarden van de inhuurovereenkomst, die gesloten is tengevolge van een Europese aanbesteding.
Het UWV besteedt zzp-werkzaamheden nationaal aan met een eigen Marktplaatssysteem.

Vraag 7
Deelt u de mening dat indien zzp-ers onder leiding en toezicht werken er eigenlijk sprake is van een dienstbetrekking? Zo ja, wordt daar op dit moment al bij de aanstelling van een zzp-er opgelet en zo ja hoe?

Antwoord 7
Een zzp'er die onder leiding en toezicht werkt zal in dienstbetrekking werken, indien ook aan de andere voorwaarden voor een dienstbetrekking (de verplichting om de arbeid persoonlijk te verrichten en het betalen van loon) is voldaan.
Zoals aangegeven in het antwoord op vraag 2 zijn er bij de Belastingdienst en het Ministerie van Financiën twee situaties van inhuur te onderscheiden: rechtstreekse inhuur en inhuur via derden. Om te beginnen met deze laatste situatie: op grond van de huidige wet- en regelgeving is het voor de opdrachtgever niet relevant of de inhuurkracht in loondienst is bij de gecontracteerde leverancier of dat deze een zzp'er is. Het is voor de Belastingdienst en het Ministerie van Financiën net als voor andere opdrachtgevers uiteraard wel van belang om zich te vergewissen van de betrouwbaarheid van de dienstverlener waarmee hij in zee gaat.
Bij de situatie van rechtstreekse inhuur van zzp'ers geldt op basis van de huidige wet- en regelgeving de vrijwarende werking van de VAR. Ingeval sprake is van een VAR-wuo, mag de opdrachtgever er vanuit gaan dat de opdrachtnemer een zzp'er is. Binnen de huidige VAR-systematiek zijn er voor de opdrachtgever geen prikkels om te toetsen of, ondanks de VAR-wuo, feitelijk toch sprake is van een dienstbetrekking. Hierin brengt het wetsvoorstel Wet deregulering beoordeling arbeidsrelaties (DBA) verandering. Op dit moment houden de Belastingdienst, het Ministerie van Financiën en het UWV bij de rechtstreekse inhuur al rekening met de voorwaarden van een dienstbetrekking, waaronder het werken onder leiding en toezicht. Het is echter niet uit te sluiten dat er in individuele gevallen toch sprake is van werken onder leiding en toezicht. Ook hier wreekt zich de systematiek van de huidige wet- en regelgeving. De Belastingdienst, het Ministerie van Financiën en het UWV zullen, net als andere opdrachtgevers, na inwerkingtreding van de Wet DBA in hun processen moeten borgen dat er ook feitelijk geen sprake is van een dienstbetrekking. Door het nieuwe systeem van (model)overeenkomsten is dit eenvoudiger in te richten en te toetsen.